

Institutionen för beteendevetenskap och lärande
Avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande

Remissvar på Komvuxutredningen från Avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande vid Linköpings universitet

Inledning

Genom ämneslärarprogrammet och yrkeslärarprogrammet utbildar LiU lärare behöriga att arbeta inom komvux. Att utbilda vuxenlärare sker här även genom Sveriges enda folkhögskolläraryrkesprogram. Vid LiU finns Sveriges största vuxenpedagogiska forskningsmiljö och landets enda professur i vuxenpedagogik.

Den verksamhet som berör vuxenutbildning, folkbildning och yrkesutbildning är framförallt lokaliserad vid *avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande* vid institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL). Detta remissvar är skrivet och undertecknat av ansvariga för denna avdelning – Andreas Fejes, professor i vuxenpedagogik och Sofia Nyström, avdelningschef och docent i pedagogik.

Remissvaret har stora likheter med det svar som inkommer från Linköpings universitet centralt. Men som företrädare för Sveriges ledande miljö inom det vuxenpedagogiska området är det av vikt att alla våra synpunkter förs fram.

Det vi framförallt vill peka på, och som inte ingår i det svar LiU inlämnat centralt, är våra kommentarer under 10.13.2. Vi föreslår att examensordningens skrivningar vad gäller kunskap om vuxnas lärande för ämneslärare och yrkeslärare förstärks. Skrivningen som redan finns är så löst formulerad att den på intet sätt blir förpliktigande för lärosätena.

I det följande avger vi våra kommentarer på utredningens förslag. Vi kommer framförallt uppehålla oss vid den del som berör lärarutbildning, forskning om komvux och lärares kompetensutveckling.

Kapitel 4.3.1 Behov av förbättrad uppföljning och statistik

Vi instämmer i utredningens förslag om behovet av bättre uppföljning och statistik inom vuxenutbildningen.

Statistiken inom vuxenutbildningen är idag bristfällig, vilket bland annat försvårar viss forskning. Som ett exempel bland många kan nämnas statistik om lärare. Det är t.ex. möjligt att beräkna lärartätheten inom kommunalt driven vuxenutbildning. Däremot saknas motsvarande statistik som gör beräkning möjlig vad gäller lärartäthet bland icke-kommunala utbildningsanordnare. Med tanke på att nästan hälften av kursdeltagarna går kurs hos dessa anordnare är det centralt att få till bättre statistik.

10.13.2 Det finns behov av förändringar inom lärarutbildningen

Vi instämmer i utredningens förslag om att UKÄ borde följa upp hur lärarutbildningarna tillgodoser examensordningarnas skrivningar om att studenterna skall visa kännedom om vuxnas lärande. Vår bedömning är att även denna modesta skrivning inte uppfylls vid flertalet lärarutbildningar.

Vi instämmer i utredningens förslag om att lärosäten som erbjuder lärarutbildning bör se över hur de förbereder sina studenter på arbete inom komvux. Inte minst med tanke på att cirka var femte student på ämneslärarprogrammet och yrkeslärarprogrammet någon gång under sin karriär kommer att arbeta inom vuxenutbildningen.

För att tydliggöra lärarutbildningarnas ansvar att förbereda för arbete i komvux **föreslår vi** att examensordningarnas skrivningar förstärks. Studenter inom ämneslärarprogrammet och yrkeslärarprogrammet bör, precis som de får kunskap om skolan i övrigt, även få kunskap om vuxenutbildningens historia, organisering, pedagogiska och didaktiska praktik, och vad det innebär att arbeta inom komvux (som organisation likväl som att arbeta didaktiskt och socialt med vuxna).

Vi ser även positivt på förslaget att vissa lärosäten profilerar lärarutbildning mot vuxenutbildningen. Viktigt att ta i beaktande är dock följande: 1. En examen för arbete inom komvux måste inkludera behörighet för arbete inom gymnasieskolan för att undvika inlåsningseffekter. 2. Resurser bör frigöras för att några lärosäten kan skapa "vuxenprofiler" i sina lärarutbildningar. Dels för utveckling av sådan utbildning, men framförallt för kompetensutveckling bland de som arbetar med utbildningen. Forskning om komvux, och kunskap om denna utbildningsform, är enligt vår bedömning mycket låg bland lärarutbildningarna i Sverige. Precis som utredningen lyfter fram, finns ett moment 22. Då vuxenutbildningen har en undanskymd tillvaro på lärarutbildningarna, har studenter och forskarstuderande begränsad kunskap om denna utbildningsform, varpå uppsatser och avhandlingar skrivs om andra områden inom skolväsendet. Något som i sin tur inte bidrar till ökad kunskapsproduktion om arbete inom komvux.

10.13.3 Kompetensutvecklingen behöver kartläggas

Vi instämmer i utredningens förslag om kontinuerlig kartläggning av kompetensutveckling inom komvux. Sådan kartläggning bör, som föreslås, ske i samråd med bland annat lärosäten.

10.13.4 Stärkt forskning om komvux och vuxnas lärande behövs

Vi instämmer i utredningens bedömning att forskning om komvux och vuxnas lärande bör stärkas. Forskning inom området är idag mycket begränsad. Antal avhandlingar eller forskningsprojekt som intresserar sig för komvux är försvinnande få. Praktisknära forskning inom komvux är obefintlig vilket är allvarligt med tanke på komvux särart jämfört med övriga skolsystemet, i kombination med att komvux har lika många elever som gymnasieskolan. Satsningar på flera fronter behövs. Å ena sidan behöver fler lärosäten rikta sina interna forskningsanslag för att stärka forskning kring komvux, å andra sidan behövs ytterligare incitament för att fler forskare skall intressera sig för komvux. **Vi instämmer** därmed även i utredningens förslag om att särskilda medel för forskning om komvux avsätts inom ramen för Vetenskapsrådet.

10.13.5 Kompetensutvecklingsinsatser

Flera nationella satsningar på lärare har exkluderat lärarna inom komvux, t.ex. lärarlönelyftet eller de nationella utvecklingsprogrammen. Detta är anmärkningsvärt med tanke på komvux roll och omfattning i det svenska utbildningslandskapet. **Vi instämmer** därmed i utredningens förslag om att Skolverkets uppdrag rörande nationella utvecklingsprogram utökas för att inkludera vuxenutbildningen.

Remissvaret har beretts av Andreas Fejes, professor i vuxenpedagogik och Sofia Nyström, avdelningschef och docent i pedagogik. Båda verksamma och ansvariga för avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande.

Andreas Fejes
Professor i vuxenpedagogik
Forskningsledare

Sofia Nyström
Avdelningschef
Docent i pedagogik

Ytterligare upplysningar: andreas.fejes@liu.se, 013-282136